

TEXT 1

E. Štúr – Reč na uhorskom sneme (úryvok)

Bo ak dieťa sedliaka natoľko vyrastie, že samo chodiť môže, hneď ho rodičia jeho k prácam privrú. Lebo pri toľkom množstve najmä urbárskych robôt sa im táto slabá pomoc dobre zíde. Aby som druhé, z takéhoto zaobchádzania vytekajúce mravné následky zamlčal, len to pripomeniem, že také dieťa bez všetkého ostáva, a tak sa stáva človekom dorostlým, ale bez všetkého povedomia...

1. Ľudovít Štúr svojou rečou na uhorskom sneme žiadal

- A) samostatný štát pre Slovákov.
- B) uzákonenie spisovnej slovenčiny a finančný príspevok pre chudobných ľudí.
- C) slovenských zemanov, aby sa postavili do čela chudobného ľudu.
- D) zrušenie poddanstva a rozšírenie národného školstva.

2. V predposlednom riadku textu 1 je vynechané slovo / slovné spojenie

- A) ľudského citu.
- B) mravného základu.
- C) vzdelania.
- D) majetku.

3. Ktoré z nasledujúcich tvrdení o osobnosti E.Štúra je nepravdivé:

- A) Na pamätnej vychádzke na Devín prijal slovanské meno Velislav.
- B) Svoje sklamanie z výsledkov revolúcie vyjadril v diele *Slovanstvo a svet budúcnosti*.
- C) Spolu s M. Hurbanom a M. Hodžom stál na čele Slovenskej národnej rady utvorenej v roku 1848 vo Viedni.
- D) Ako vynikajúci jazykovedec napísal kodifikačné dielo *Slovenská gramatika*.

4. Ľudovít Štúr si zvolil za základ spisovného jazyka

- A) stredoslovenské nárečie, pretože bolo najrozšírenejšie vo verejnom styku.
- B) východoslovenské nárečie, pretože ho videl ako najslovenskejšie.
- C) kultúrnu západoslovenčinu s prvkami hornooravského nárečia.
- D) stredoslovenské nárečie, pretože ho pokladal za najčistejšie.

TEXT 2

<p>A Nedal si zaviazat' oči pretože slnko chcel vidieť do poslednej chvíle. Keď potom padal na bledej stene kmital graf jeho srdca.</p>	<p>B Otvárajte bránu peknú, maľovanú, že si ja nezlámem venček z majoránu. Mladý zat', mladý zat', snímaj že ma rúče, že si ti nestratím, od pokladu kľúče.</p>
<p>C Možno sa ešte niekto rozpomenie na pobláznenie básnika. Po víne túžil, priateľstve a žene, no človek jednoducho – zaniká</p>	<p>D Kolesá dunia temnú panychídu Prilbicu dolu Rozchod Oddať zbraň Nik nečaká už na tvoj návrat biedny Len jedna mäkká pokorená dlaň</p>

5. Podľa tém predchádzajúcich úryvkov A / B / C / D rozhodnite, ktorý z nich napísal štúrovský básnik.

6. Ktorý z predchádzajúcich úryvkov A / B / C / D neobsahuje žiaden epiteton?

TEXT 3

.....moja! teda tak sme my
ako tie Božie plamene,
ako tie kvety na chladnej zemi,
ako tie drahé kamene;
padajú hviezdy, aj my padneme,
vädnú tie kvety, aj my zvädneme,
a klenoty hruda kryje:
Ale tie hviezdy predsa svietili,
a pekný život tie kvety žili,
a diamant v hrude nezhnije!

7. a) Ako sa volá dievčina, ku ktorej sa obracia autor v texte 3?
A) Marína
B) Mína
C) Mária
D) Elena
- b) Uveďte autora, názov a žáner diela, ktorého úryvok tvorí text 3.

8. Ktoré z uvedených tvrdení o diele v texte 3 je nepravdivé?

- A) Autor v diele chápe mladosť ako stav duše, nie ako stav tela.
- B) Jednou z myšlienok diela je, že nič krásne, čo človek prežije, neupadne do zabudnutia.
- C) Dielo bolo prijaté s nevôľou, lebo láska bránila činnosti pre vlasť.
- D) Hrdinom diela je mladý človek, ktorý v zápase za uskutočnenie svojho sna hynie.

TEXT 4

Andrej Sládkovič – Detvan (úryvok)

Neuzeraj sa v cudzom zrkadle –
Každý svet má svoju koľaj,
Nechod' sa hľadať v svety zapadlé
Na vlastný čas sa odvolaj! –
Never, že ľud ten, čo ovce pasie,
Pred budúcnosťou svojou sa trasie, -
Moc zrodí čas, čas moc zmorí;

9. Prvý verš úryvku 4 má v kontexte podobný význam ako slovné spojenie

- A) neprivlastňuj si veci druhých.
- B) nechváľ sa cudzím perím.
- C) necestuj do cudzích krajín,
- D) váž si to, čo máš doma.

10. V podčiarknutom verši úryvku 4 sa nachádza:

- A) anafora
- B) epifora
- C) epizeuxa
- D) epanastrofa

11. Ktoré z uvedených tvrdení sa nevzťahuje k autorovi *Detvana*?

- A) Patrí do štúrovskej generácie.
- B) Jeho veľkou láskou bola Mária Pišlová.
- C) Je autorom diela *Jar Adely Ostrolúckej*.
- D) Nezúčastnil sa revolúcie v rokoch 1848/49.

TEXT 5

Zomrieť, tak výrok – dobre, ja chodil po zboji;
A kto viacej zbíjal, ja, či kati moji?!
Ja chodil po zboji, po to širom poli,
aby som zabudol, o ťažkej nevoľi,
ja chodil po zboji poľanou bezdrahou,
aby som naučil pravde pyšných vrahov;

12. a) Text 5 je úryvkom z diela

- A) Mor ho! C) Zakliata panna vo Váhu a divný Janko.
B) Smrť Jánošíkova. D) Detvan.

b) Uveďte autora a žáner tohto diela.

13. Príčinou romantického vzdoru je

- A) nespokojnosť hrdinu so sociálnou nespravodlivosťou.
B) túžba hrdinu obetovať za vlasť a národ a za všetko, čo má.
C) snaha hrdinu ukázať, že život v pokore nemá zmysel.
D) zodpovednosť hrdinu za lepšiu budúcnosť novej generácie.

14. Skladba, z ktorej je úryvok 5, vyjadruje

- A) odhodlanie Jánošíka uniknúť pred popravou.
B) odpor voči silnejúcemu maďarizačnému útlaku.
C) sklamanie štúrovcov z porevolučných rokov 1848 – 49.
D) revolučné odhodlanie ľudu vyvolané popravou Jánošíka.

TEXT 6

J. Kráľ – Zakliata panna vo Váhu a divný Janko (úryvok)

Často blúdím, táram sa cez celý Boží deň,
hľadájuť kolenačky aspoň dáky kameň,
na ktorý by si oprel boľavú hlavičku
a zadriemal zmorený aspoň len trošičku.
Ale čo je nemožnô, to ani nehľadáj,
pokoja mať nemôžeš, všetko kričí: hybaj!

15. Ktoré z tvrdení o J. Kráľovi je nepravdivé?

- A) Má prívlastok najrevolučnejší básnik Štúrovej školy.
- B) Motívy pre svoje balady čerpal z vlastnej zberateľskej činnosti.
- C) Je najsubjektívnejší zo štúrovcov.
- D) Najvýznamnejšia časť jeho tvorby je ľúbostná poézia.

16. O balade *Zakliata panna vo Váhu a divný Janko* neplatí:

- A) Autor sa stotožňuje s postavou divného Janka,
- B) Janko je symbolom vzbury proti sociálnej nespravodlivosti,
- C) Janko je typická romantická postava, samotár, nespokojenec,
- D) Básnik tu vyjadril svoju túžbu priniesť slovenskému ľudu slobodu

17. O balade *Zakliata panna vo Váhu a divný Janko* platí:

- A) Objavujú sa v nej nadprirodzené javy.
- B) Dobro víťazí nad zlom.
- C) Dej je vyrozprávaný formou dialógu.
- D) Čierne oblečenie Janka je v súlade s oblečením dedinčanov.

TEXT 7

S. Chalupka – Mor ho ! (úryvok)

Duní Dunaj a luna za lunou sa valí:
Nad ním svieti pevný hrad na vysokom bralí.
Pod tým hradom Riman – cár zastal si táborom:
Belia sa rady šiatrov ďalekým priestorom.

18. V ktorej možnosti v úryvku 7 sú správne určené básnické prostriedky?

- A) 1. verš – eufónia, 2. verš – metafora, 3. verš – synekdocha
- B) 1. verš – personifikácia, 2. verš – metonymia, 3. verš – eufónia
- C) 1. verš – synekdocha, 2. verš – eufónia, 3. verš – metafora
- D) 1. verš- metonymia, 2. verš – synekdocha, 3. verš – metonymia

19. Básnik Samo Chalupka bol vo vzťahu k dramatikovi Jánovi Chalupkovi

- A) jeho syn.
- B) jeho mladší brat.
- C) jeho vnuk.
- D) jeho priateľ a menovec.

TEXT 8

<p>A</p> <p>To sa chlapci, to sa jak oltárne sviece, Keď idú po háji, celý sa trbliece. Košielky zelené, striebrom obrúbené, klobúčky obité, orlom podperené; Valáška, karabín a pištoľiek dvoje...</p>	<p>B</p> <p>Pobelavé kaderie šije im otáča, Modré ich oči bystro v okolo sa páča. Rastom sú ako jedle, pevní ako skala: Zdalo by sa ti, že ich jedna mater mala.</p>
--	--

20. Ktorý z opisov slovenských junákov v úryvku 8 pochádza z diela *Mor ho!?*

6 RIEŠENIE

1	D
2	C
3	D
4	D
5	B
6	C
7	a) A b) Andrej Sládkovič – básnická skladba <i>Marína</i>
8	D
9	D
10	C
11	C
12	a) B b) Ján Botto – básnická skladba <i>Smrť Jánošíkova</i>
13	A
14	C
15	D
16	B
17	A
18	A
19	B
20	B

POUŽITÉ ZDROJE:

LOMENČÍK, J., KÓNYOVÁ, E., LEDNICKÁ, A. a kol. Úspešná maturita. Slovenský jazyk a literatúra. Bratislava: Taktik 2019. 308 s. ISBN 978-80-8180-132-7.